

Ungdom og etnicitet: udfordringer i modernitetens landskab

Af Rashmi Singla

Denne artikel tager sigte på at belyse psykologiske aspekter ved etniske minoritetsunges situation begrundet i såvel forskning som praksis inden for feltet. Artiklen forsøger at fylde et stort tomrum i det mediefokus, der er på etniske minoriteter i det danske samfund. Viden, som opnås gennem faglighed og forskning er stort set fraværende, men særdeles påkrævet, for alle de professionelle, som f.eks. lærere, socialarbejdere og pædagoger, som inden for et psykologisk perspektiv beskæftiger sig med at hjælpe unge med problemer.

Senmodernitet og ungdom

Hvis vi kigger på de unge i samfundet i dag, så står det klart, at det var meget anderledes at være ung i Danmark for ca. 100 år siden, og det er stadigvæk anderledes at være ung i andre dele af verden. Ungdommen er en livsfase med udfordringer, hvor der er muligheder for udvikling og for at blive kvalificeret til den efterfølgende voksenalder, men der er også stor risiko for ikke at klare sig godt. Sagt på anden måde, er det i ungdomslivet, der vindes eller tabes.

Den tidsmæssige periode og det samfund, som de unge befinder sig i, påvirker dem kraftigt, og det bliver ofte overset i den psykologiske litteratur om ungdommen. Modernitet er kendetegnet ved teknologisk rationalitet, mediernes dominerende rolle samt et socialt landskab præget af ændringer og flertydighed. Psykologisk set er de positive sider: refleksivitet, frihed til at konstruere eget liv, mindre bundethed til langvarige forpligtelse og geografisk placering, mens bagsiden er: mulighedernes tyranni, forvirring, savn af stabilitet og sammenhæng, eksistentiel angst og usikkerhed samt et ansvar for sit eget liv, som kan være vanskeligt at bære alene. Den globalisering, som er en del af moderniteten synes at medføre to modsatrettede tendenser, som hver især udgør yderpunkter i en bred horisont af muligheder: de unge risikerer at ende som rodløse væsener i en risikofyldt verden eller som en slags turister, der er sat fri i verden.

Forskningsprojekt om unges oprør

Analysen i mit forskningsprojekt *Ungdomsrelationer, etnicitet og psykosocial intervention*, viser, at oprør blandt unge foregår i modernitetens landskab. I undersøgelsen betragtes ungdom som en social konstruktion i samspil med de tidligere omtalte samfundsmæssige ændringer, og ikke kun biologiske ændringer.

Undersøgelsen rummer interviews med individer fra både den etniske minoritet og majoritet – danske unge, der på forskellige funktionsniveauer er defineret som velfungerende og dårligt fungerende unge.

Mit formål her er at belyse begge udfordringer – nemlig kampen for et ændret forhold i familien og for at få en plads i samfundet – ved at fokusere på både unge, der klarer sig godt, og de unge, der oplever psykosociale problemer, som fører til kontakt med hjælpesystemet.

Fællestræk for de unge: Kønsrelationernes vigtighed

Resultaterne fra min undersøgelse viser, at ungdomsperioden afhænger af hvilket samfund, man lever i. Der er dog alligevel nogle fællestræk for unge mellem 12 og 25 år i næsten hele verden. De senere års socialpolitiske udvikling i det danske samfund er kendetegnet ved en stigende polarisering mellem *danskere* og *de andre* med en etnisk minoritet baggrund (eller personer beskrevet med det særlige udtryk anvendte kun i Danmark: ”en anden etnisk baggrund end dansk”).

Dette indebærer en risiko for en de/afhumanisering af ”de andre”, hvor de fælles træk næsten bliver overset.

Et fællestræk, som træder tydeligt frem i min undersøgelse er, at kønsrelationerne bliver vigtige i denne livsfase.

I de familier, hvor det går godt, giver forældre og unge hinanden ’plads’ og ’varme’ og dermed rettes opmærksomheden på interaktionen mellem dem. Sagt på anden måde, både blandt unge kvinder og mænd såvel etniske minoriteter som danskere, passer de unge deres pligter og tager hensyn til familien, hvis forældrene viser tillid og giver moralsk støtte til de unges bestræbelser for at kvalificere sig til et voksenliv. I de familier, hvor de to generationer taler sammen, er der fleksibilitet og parathed fra begge sider, hvilket fører til konstruktive diskussioner, forhandlinger og kompromiser. Ydermere kan søskende fungere som støtte for unge, der er i konflikt med forældre.

Hvis forældrene derimod er meget strenge og kontrollerer meget, så klarer de unge sig ved at skjule ting for forældrene, hvilket jeg kalder *delvis skjulen*. Vi kan forstå det som et tegn på, at for disse unge er det vigtigt at leve op til ungdomskravene som fx at være sammen med venner til fester, gå i modetøj og have kærester, men det er også vigtigt at få forældrenes accept og kærlighed. De prøver derfor at skabe balance mellem ungdomskravene og forældrenes krav.

Det er bemærkelsesværdigt, at der er så mange lighedspunkter mellem indvandrerunges og danske unges fremtidsplaner. Deres planer handler om at blive uddannet, få et job, danne par og få børn, hvilket bekræfter de fælles, almenmenneskelige aspekter ved det at være ung i et moderne samfund.

Men selv om man kan sige, at det er de samme basale værdier, som er bestemmende i folks liv, så er måden, vi faktisk agerer på, afhængig af bl.a. sociale og økonomiske omstændigheder. Derfor er det nok så vigtigt, at vi holder op med at fokusere så entydigt på de forskelle, der tilsyneladende skiller os ad, fordi en sådan fokusering er med til at fastfryse de sociale og økonomiske omstændigheder.

Forskelligheder: forældrenes betydning

Min undersøgelse peger også på forskelle mellem minoritetsunge og danske unge. Et eksempel er, at minoritetsunge omtaler deres familie i forbindelse med at finde en partner eller ægtefælle. Nogle overvejer, hvorvidt forældrene vil acceptere den partner, de vælger, mens andre taler om, at forældrene skal organisere bryllupsceremonien. I modsætning hertil nævner de danske unge stort set ikke forældrene i forbindelse med pardannelse.

Der er desuden forskelle mellem de etniske minoritetsunge og de danske unge, der ikke klarer sig så godt. For de danske unge drejer det sig om omsorgssvigt, begrænset eller manglende kontakt med omsorgspersoner og alt for meget frihed. For minoritetsunge drejer det sig om alt for meget kontrol, restriktioner og pligter især for unge kvinder. For en del af disse unge bliver den tidligere omtalte strategi *delvis skjulen* meget betydningsfuld. De unge enten prøver at forhandle sig frem ved hjælp af ældre søskende, eller de prøver at holde lav profil og skjule deres ungdomsliv: skifter tøj på vej til fest, har hemmelige venner og kærester ud fra devisen: *Hvad man ikke ved, har man ikke ondt af*.

Den midtvejskrise, som forældrene ofte står i, er med til at præge familiedynamikken og dermed konflikterne. Er forældrene magtesløse og usikre med hensyn til fremtiden, har de ikke det samme overskud som tidligere og bliver derfor også mere strenge over for de unge– eller mere beskyttende. Som en af dem siger: *De unge misforstår vores beskyttelse som restriktioner*.

Familien er et sikkerhedsnet, en beskyttelseszone, men kan også opleves som et fængsel. Disse eksempler viser, at de unge gør oprør på forskellige måder, og at manglende fleksibilitet og dialog i familien kan føre til konflikter, og til at de unge flytter uden for hjemmet og bryder med familien.

Diskrimination - den anden udfordring

Mine resultater viser imidlertid, at en gennemgående problemstilling for minoritetsunge er deres oplevelser af racediskrimination uanset køn og alder, eller om de klarer sig godt eller dårligt studiemæssigt og socialt. Der er en del undersøgelser fx dansk kultursociolog Flemmings Røgilds bog fra 1995 som beskriver etniske minoritetsunges oplevelser af diskrimination. På den anden side er der også undersøgelser, der ikke støtter konklusioner om disse oplevelser, fx Just Jeppesens undersøgelse fra 1989. Årsagen til disse uoverensstemmelser er dog snarere ideologisk og metodologisk end et udtryk for, at diskriminationen ikke findes.

De unges bevidsthed om racediskrimination udspringer af deres personlige og direkte oplevelser af chikane relateret til deres etniske baggrund: manglende eller begrænset accept fra omgivelserne i forbindelse med både uddannelse, job og fritidsliv, fx chikane i hverdagsliv, ulige muligheder på arbejdsmarkedet, adgang til diskoteker, stemping af minoriteter i medierne, hvor etniske minoriteter tillægges en lav status og tit betragtes som et ”problem”. De håndterer oplevelserne af diskrimination på en aktiv, konstruktiv måde bl.a., ved at diskutere disse oplevelser med andre, ved at gøre sig endnu mere umage og ved at organisere sig på demokratisk vis.

For minoritetsunge handler ungdommens periode om at håndtere den dobbelte udfordring som består i på en gang at være ung og medlem af en etnisk minoritet. Svarene fra de unge, der klarer sig godt, peger på, at de accepterer deres etniske tilhørsforhold og skaber en blandingskultur med elementer fra deres etniske gruppe, majoritetsgruppen og den internationale ungdomskultur. Eksempelvis går nogle af disse unge til religiøse aktiviteter, gruppemøder med gymnasiekammerater, anti-racisme-møder og technofester i samme weekend. Eksemplet viser, hvor kompleks og præget af mangfoldighed de unges livsform er.

Projektets resultater viser, at der blandt etniske minoritetsunge foregår et dobbelt oprør i forhold til både familien og samfundet, idet denne periode er en dobbelt udfordring. Denne dobbelte udfordring støder man også på i ungdomsintervention, hvor den forskningsmæssige viden anvendes i praksis.

Anvendelse af ungdomsrelateret viden i praksis: TTT

Transkulturelt Terapeutisk Team for unge indvandrere og flygtninge har eksisteret i 12 år og består af psykologer med forskellig etnisk baggrund og forskellige sprogkundskaber: pt. en dansk psykolog med speciale i psykoterapi, Birthe Nielsen, en iransk psykolog Nilofar Kambiz Pilegaard, der taler *iransk* (persisk) samt undertegnede - indisk psykolog, specialiseret i psykoterapi, der taler både *pakistansk* (urdu, punjabi) og *indisk* (hindi). Endvidere er cand. psych. aut. Anne Berry tilknyttet TTT med særlige funktioner m.h.t. TTTs bidrag til net rådgivningen i MS (Mellempøkelig Samvirke) regi.

TTT tager sig af:

- 1) Direkte klientbehandling, primært af etniske minoritetsunge mellem 13 og 27 år med psykosociale problemer, inklusiv traumatiserede unge

2) Konsultation og vidensformidling både om feltet og i konkrete sager

3) Metodeudvikling, løbende videosystematisering og evaluering

De personer, som kommer hos Transkulturelt Terapeutisk Team er henvist fra socialforvaltningen, andre hjælpeorganisationer, praktiserende læger og uddannelsessteder, eller de har henvendt sig personligt. Ved enhver henvendelse er første opgave at forebygge yderligere vanskeligheder bl.a. voldelige handlinger. Er den unge pige i fare? Skal hun flytte? Skal hun have kontakt til familien? Dernæst undersøges, hvilke muligheder der er for at bruge hele familiens dynamik for at nå frem til en holdbar løsning uden smertelige brud. I TTT arbejdes der ikke kun med problemer mellem generationer, men også med andre problemer som vold inden for familien, kriminalitet / kriminalitetstruede unge, flygtningeunges problemer relateret til bl.a. krigstrauma, flugt og tilpasning til et samfund præget af social marginalisering (processer, der beskrives som *akkulturativ stress* af den canadiske psykolog John Berry). Arbejdet med unge der er adopterede fra andre lande er en forholdsvis ny arbejdsområde. Disse problemer og områder bliver ikke illustreret her, men er beskrevet i andre artikler som er nævnt til sidst i denne artikel.

TTTs principper

Vi betragter TTTs praksis som en form for 'klinisk socialpsykologisk arbejde' i samspil med et interkulturelpsykologisk arbejde, hvor der samtidig fokuseres på intrapsykiske (*det der sker ind i personen*), interpersonelle (*det der sker mellem forskellige personer og samfundsmæssige aspekter*), med de følgende principper som ramme:

- En identitet med mange dimensioner
- Inddragelsen af forældre, andre familiemedlemmer og netværket i forløbet
- Nuanceret, konstruktivt forhold til samfundet

Ikke kun en forelsket pige

I arbejdet med de unge gør vi meget ud af at udvikle og støtte en identitet med mange dimensioner, og vi gøre den unge opmærksom på, at identitet er en flerdimensional størrelse:

Hun er ikke kun en forelsket ung pige, ikke kun en studerende, ikke kun deltidsmedarbejder i en butik, men også en datter og en ung pige i det moderne danske samfund med fx Pakistan som forældrenes oprindelsesland. Alle de roller er hendes. Samtidig skal hun lære at forstå det danske majoritetssamfund og få et positivt forhold til det. Et godt liv og accept kræver, at man kvalificerer sig og bliver accepteret som et ligeværdigt medlem af samfundet. Derfor bestræbes der på at bruge såvel samfundsmæssige aspekter som hele familiens dynamik.

De unge og deres forældre har brug for hinanden, men det kan selvfølgelig kun lade sig gøre, hvis der vises hensyn. Endvidere opfatter TTT generationsproblemer så som pardannelsesproblemer, i tilknytning til modernitet og minoritetssituationen, som en kraftig udfordring med mange udviklingsmuligheder.

Den svære balance

Set i lyset af den nuværende mediedækning er den grundlæggende udfordring ikke traditionen med arrangerede ægteskaber, men at et gensidigt positivt forhold generationerne imellem fortsætter på

trods af en forskellig verdensopfattelse. Det kan være indgåelse af ægteskaber med enighed og accept fra begge generationer.

Hvis der ikke er rammer til at forhandle og finde en *mellemvej* i familier, kan konflikterne mellem de unge og deres forældre slå ned som et lyn fra en klar himmel, synes de unge. Ikke kun hos de dårligt fungerende, men også blandt dem, der klarer sig godt socialt og i skolen. Udfordringen er at skabe balance mellem forældrenes krav og ungdomskravene, dvs. de forventninger om frihed til at vælge venner, påklædning og mulig partner, som de fleste unge i Danmark får ved at iagttage deres omverden.

Inddragelsen af forældre og andre familiemedlemmer i forløbet er et af principperne i TTTs praksis. Vores erfaringer igennem de sidste 12 år har vist, at selv om det er hårdt og ressourcekrævende, lykkes det at skabe dialog og forståelse mellem generationer i de fleste tilfælde. Der bestræbes på at motivere familien til at være fleksibel, give plads til ungdomsaktiviteter og kvalifikationskrav med tillid og moralsk støtte, sådan at de unge også kan give plads til og acceptere familien.

Selv unge med alvorlige selvmordshandlinger har kunnet genfinde en balance med familien. Forklaringen er at finde i den kombination af etik, teoretiske principper og løbende forskning, som vi lægger vægt på i vores professionelle praksis. Herudover spiller TTTs sammensætning med vores forskellige etniske baggrunde og sprogkundskaber en rolle, idet de unge således har mulighed for at vælge mellem en *etnisk* og en *dansk* behandler.

Marginalisering og eksklusion

I TTT anses den samfundsmæssig diskrimination som noget, der er med til at skabe usikkerhed og bekymring blandt de etniske minoritetsfamilier, og som noget der er med til at gøre nogle forældre endnu mere restriktive og stejle over for deres børn. Vores erfaringer og internationale undersøgelser viser at der kan opstå voldsomme konflikter i de familier, der føler sig marginaliseret og isoleret pga. samfundsmæssig diskrimination. Det handler derfor også om at forebygge vold og smerte hos begge parter - ikke kun de unge - i det omfang det er muligt. At arbejde med oplevelsen af forskelsbehandling med begge generationer inddraget er en del af forløbet. Dette er med til at skabe tillid mellem de unge, deres forældre og os professionelle på længere sigt. Ifølge TTTs tankegang har både familien, samfundet og det psykosociale rådgivnings- og behandlingssystem et ansvar for at skabe positive rammer for de unges udvikling.

En case: generationskonflikter om pardannelse

Den følgende case illustrerer TTTs principper med udgangspunkt i et forløb hvor hovedproblemstillingen er konflikter mellem generationerne relateret til pardannelse. Casen er anonymiseret med henblik på at beskytte personernes identitet.

Den unge kvinde – Jasna er den ældste af to børn, hvis bedsteforældre udvandrede fra Sydasiens til Danmark for ca. 30 år siden, og hvis fader delvis er opvokset i Danmark. Moderen kom senere, som hentet ægtefælle. Familien havde klaret sig selv økonomisk og ingen kontakt haft med det sociale system, inden konflikterne med Jasna startede. Hun havde da netop påbegyndt en gymnasial uddannelse.

Den unge kvinde på 16 år blev henvist til TTT pga. alvorlige konflikter med forældrene i sammenhæng med hendes valg af en kæreste, der tilhører en anden etnisk minoritet gruppe. Den unge kvinde var flyttet hjemmefra i en periode, men ønskede at flytte hjem igen. I starten var der

kontakt med en dansk psykolog for at forebygge og mindske konflikter i fremtiden. Denne fungerede hovedsageligt som psykolog for forældrene. Ved tilbageflytning til familien, blev sagen henvist til TTT med henblik på psykologisk arbejde med den unge, evt. inddragelse af forældrene.

For Jasna handlede problemerne om familiens manglende accept af hendes kæreste og nedvurderende, ekskluderende holdning til hende. ”De forstår mig ikke”, var en af hendes forklaringer på de vanskeligheder, hun havde oplevet. Hendes forventninger til TTTs intervention var begrænsede. Hun opfattede forældrene som stejle, men ønskede alligevel at være sammen med dem og ville gerne samarbejde med psykologen i TTT.

Psykosocialt interventionsforløb

Forløbet har varet 1 år med ca. 24 samtaler, hvori forældrene deltog 3-4 gange, et enkelt hjemmebesøg og et par samtaler kun med moderen. Desuden var der 2 statusmøder med de andre samarbejdspartnere, og der blev foretaget en opfølgende samtale ca. 3 måneder efter afslutningen. Med forældrene foregik samtalen på familiens modersmål og med Jasna på en blanding af dansk og modersmålet.

En dybtgående kortlægning af den unge kvindes psykosociale landskab var med til at belyse hendes relationer med de forskellige familiemedlemmer samt tilknytning til de jævnaldrende. Dette viste en tæt emotionel tilknytningen til bedstefader og en familiedynamik præget af ambivalens samt uløste konflikter. Et meget spinkelt socialt netværk med jævnaldrende, hvoraf kæresten blev en væsentlig del, kendetegnede den psykosociale situation. Interventionen sigtede mod at skabe en gensidig forståelse mellem de to generationers holdninger og handlinger ved at inddrage samfundsmæssige ændringer især i relation til forældrenes indvandring.

Da Jasnas personlighed er præget af modsætningsfyldte egenskaber såsom viljestyrke, sårbarhed og ændringsparathed, var interventionen rettet mod at forebygge risikofaktorer for selvdestruktive handlinger og støtte op omkring beskyttende faktorer bl.a. gennemførelse af studieforløb, som blev afbrudt i den første fase. Derudover blev der skabt social trivsel ved at påpege marginalisering relateret til etnisk minoritetsposition, samt ved at bakke op i job relaterede handlinger.

Casen og TTTs grundlæggende principper:

Identitet med mange dimensioner

Det lykkedes delvis at styrke Jasnas identitet med mange dimensioner ved at belyse aspekter såsom en datter, søster, niece, arbejdende menneske, kæreste, person med sin tro, et vidende/velkvalificeret menneske. Herudover var der fokus på at skabe en balance mellem kæreste- og datterrollen ved at forhandle med forældrene, især moderen, angående kontakt med kæresten. Det førte til en formindskning af Jasnas angst for at blive opdaget for delvis at skjule handlinger for familien.

Et andet tema drejede sig om at have samtidig tilknytning til både oprindelsesland, Danmark og ungdomskultur. Bl.a. blev Jasna bakked op i at rejse til forældrenes oprindelsesland i en periode præget af mange konflikter. Selv om rejsen formentlig var med til at skabe plads til de mange tilhørsforhold, lykkedes det ikke at styrke Jasnas forhold til andre jævnaldrende i den første del af interventionen, idet hun afbrød sit studium ca. 3 måneder efter skolestart og oplevede relativ ensomhed. Herudover var der fokus på familiens tro og religiøse praksis som en støttende faktor.

Inddragelsen af familien

Et tilbageblik på forløbet peger på kun delvis succes i at inddrage familien aktivt i interventionen. Selv om både faderen og moderen deltog i et par statusmøder, var der en begrænset accept af situationen fra faderens side. Til gengæld kom der en åbenhed og delvis accept af Jasnas forhold fra moderens side, hvilket har været med til at lette Jasnas psykiske belastning i et vist omfang. De sidste nye tilbagemeldinger peger også på en fortsat tillid mellem datteren og moderen.

Endvidere har der været lagt vægt på Jasnas forhold til andre omsorgsgivende voksne i den store familie, og interventionen førte til forbedring af relationen til en onkel, som hun følte sig tæt knyttet til. Sandsynligvis spillede hjemmebesøget og samtaler med forældrene en vis rolle. Familiens flytning til en anden bolig med betydeligt forbedrede fysiske rammer og samarbejde mellem familiens medlemmer angående indretning har måske også været med til at aflaste forholdet.

Et nuanceret og konstruktivt forhold til samfundet

Det vellykkede ved dette princip i interventionen er, at Jasna er i gang både med deltidsjob og studium i skrivende stund. På nuværende tidspunkt er Jasna igen i gang med en gymnasial uddannelse, og det bestræbes meget i forløbet at bakke hende op i at fortsætte denne gang. At forklare om minoritet/majoritetsforhold, bl.a. forældrenes samfundsmæssige eksklusion, især marginaliseringen på arbejdsmarkedet, har været med til at forbedre Jasnas forståelse for forældrene og øge hendes motivation for at genstarte og gennemføre en kompetencegivende uddannelse.

Den opfølgende samtale viste en gentagelse af selvdestruktiv handling i sammenhæng med nogle interpersonelle konflikter, især med kæresten. Samtidig viste det sig at hun fortsatte med sine studiemæssige planer. Samtalen førte også til bearbejdelse af hendes sammensatte følelser, især angående selvdestruktive handlinger og den var med til at støtte hendes fremtidsplaner.

Perspektiver

Forskningsresultater og TTTs praksis danner grundlag for en forståelse af de etniske minoritetsunge, der fremhæver en bredere ramme og udfordrer en række stereotyper inden for etniske minoritetsunges intervention. Casen dokumenterer, at inden for den såkaldte patriarkalske familiestruktur er det væsentligt at involvere familie især de mandlige familiemedlemmer for at undgå, at de anvender magt og kontrol, men i stedet udvikler omsorg og forståelse for de unge kvinders balancegang mellem familie- og ungdomskulturens krav. Denne interventionsstrategi kan også være en ny styrke for mændenes udvikling, da kvaliteter som omsorg og empati har almenmenneskelig, positiv værdi.

Endvidere er der behov for 'sokratiske samtaler', som sigter mod at overskride kulturelle forskelle mellem mennesker, bl.a. klienter og professionelle, ved at fokusere på livets eksistentielle aspekter – fælles for alle mennesker.

Fagområdet ungdomsintervention og etnisk minoritet er præget af kompleks, foranderlig viden, som vi bestræber os at følge med. Hvis man alligevel - på en forenklet måde - skal videregive TTTs råd til kolleger i behandlingssystemet, lyder de således:

- At huske, at ting tager tid, men ikke sker af sig selv.
- Ved at inddrage forældrene skabes der grundlag for mere langsigtede løsninger.

- Vær opmærksom på dine egne fordomme, stereotyper og den samfundsmæssige forskelsbehandling, etniske minoriteter bliver udsat for.
- Konsulter eller henvis til de professionelle med relevante kvalifikationer og erfaringer og relevant etik, hvis du er i tvivl.

På det andet plan med uddybning og systematisering af viden, fortsætter jeg med at forske og udrede nogle aspekter relaterede til ungdom, etnicitet, intergenerationelle forhold og samfundsmæssig integration. For tiden er jeg (feb. 2003 - jan. 2004) projektleder for et socialpsykologisk projekt i samarbejde med socialforskningsinstituttet: *pardannelsesmønstre blandt etniske minoriteter i Danmark med fokus på unge*. Jeg bestræber mig på at anskue disse fra en socialpsykologisk vinkel. Forhåbentlig deles disse resultater med kollegerne om et par år!!

Hvis du vil vide mere...

Arenas & Singla (1995): *Etnisk minoritetsungdom i Danmark - om deres psykosociale situation*, Dansk Psykologisk Forlag, København.

Just Jeppesen (1989): *Unge indvandrere: en undersøgelse af anden generation fra Jugoslavien, Tyrkiet og Pakistan*, Socialforskningsinstituttet, København.

Laumann Jørgensen & Ølsgaard (2003): "Kultur og krumspring" I: *Politiken* mandag 23. juni 2003 (kronik)

Røgilds, Flemming (1995): *Stemmer i et grænseland: en bro mellem unge indvandrere og danskere?* Politisk Revy, København.

Singla (1997): "Etnisk minoritetsungdom og psykologisk intervention" i Arenas (red.) *Interkulturel Psykologi*, Hans Reitzels Forlag, 1997.

Singla (2000): *Youth relationships & ethnicity: a social psychological study* Ph.D. thesis Humanities faculty, Copenhagen University 2000. (In Press) Books plus: New Delhi.

Singla (2002): "En bjørnetjeneste?" I: *Ungdomsforskning*, nr.2 juni 2002 Center for ungdomsforskning, Roskilde Universitetscenter.

Singla, Nielsen & Pilegaard (2001): *Jubilæumsskrift og en rapport om arbejdskonference: TTTs 10 års jubilæum* TTT, København

Rashmi Singla, ekstern lektor ved Institut for Psykologi, Filosofi og Videnskabsteorier, Roskilde Universitetscenter. Tilknyttet Københavns Kommunes Etnisk Rådgivningscenter og Transkulturelt Terapeutisk Team for etniske minoritetsunge (T.T.T) F. 1954 i den nordlige del af Indien og bosat i Danmark siden 1980. M.Sc. 1976 Delhi universitet, cand.psych. 1985 og ph.d. 2000, Københavns Universitet., specialist i psykoterapi. Har udgivet artikler, rapporter og en bog inden for felterne ungdomspsykologi og interkulturel psykologi med en socialpsykologisk indgangsvinkel.

Kontakt:

Mail: ttd@tttdanmark.dk TTT hjemmeside: www.tttdanmark.dk

Tlf.nr.: 33931202.